

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ
Page: 1,26
Published at: 09-01-2021
Author:
Surface: 1003.73 cm²
Circulation: 6725
Subjects:

ΝΙΚΟΣ ΔΑΒΒΕΤΑΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ **ΣΕΛ. 26**

Νίκος Δαββέτας

Όταν η ρετινιά του ομοφυλόφιλου είναι χειρότερη από του χαφιέ

► Της **ΒΕΝΑΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

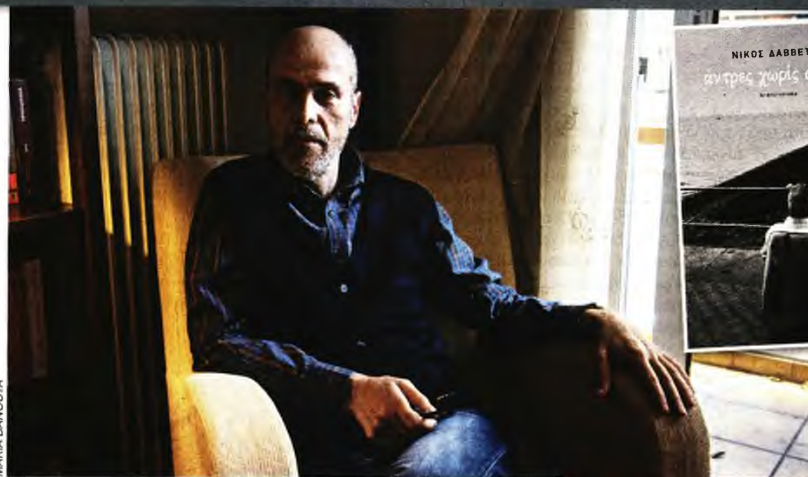
Η λογοτεχνία μας μάς έχει χαρίσει σπουδαία πορτρέτα ακροδεξιών, παρακρατικών, χαφιέδων, με κορυφαίο τον Καρδερίνη στο αριστούργημα του Αλέξανδρου Κοτζιά «Αντιποίσις Αρχής». Να, όμως, που ο Νίκος Δαββέτας, από τους πιο αναγνωρισμένους συγγραφείς, με το μυθιστόρημα «Άντρες χωρίς άντρες» (εκδόσεις Πατάκη) προσθέτει ακόμα ένα, με μια ιδιαιτερότητα: ο δικός του ήρωας είναι ομοφυλόφιλος. Η ιστορία περιστρέφεται γύρω από την αποκάλυψη του μυστικού του στον γιο του, λίγο πριν πεθάνει. Δεν περιορίζεται, όμως, σ' αυτόν τον τολμηρό συνδυασμό ακροδεξιάς ιδεολογίας και ομοφυλοφιλίας. Απλώνεται από το παρόν στο τραυματικό ιστορικό παρελθόν, αναλύει σε βάθος σχέσεις γιων και πατεράδων, φτάνει μέχρι και σε θέματα γραφής - δύο από τους ήρωες είναι συγγραφείς. Με λίγα λόγια, δεν είναι καθόλου τυχαίο που το «Άντρες χωρίς άντρες» είναι από τα πιο συζητημένα καινούργια μυθιστορήματα.

• **Πώς οδηγήθηκε στον ακροδεξιό και ομοφυλόφιλο κεντρικό σας ήρωα;**

Δεν μου ήταν δύσκολο να κατασκευάσω έναν ήρωα, που μετά τον Εμφύλιο, λόγω οικογενειακής εμπλοκής, ακολουθεί το στρατόπεδο των νικητών. Δεν ήθελα, όμως, να επανέλθω στο κλασικό δίπολο (αριστερός-δεξιός). Οι άνθρωποι είναι πιο περίπλοκοι, η τοποθέτησή τους απέναντι σε ένα γεγονός δεν καθορίζεται από τις ιδέες τους και μόνο. Ως συγγραφέας ενδιαφέρομαι να δω πώς το Καλό και το Κακό συνυπάρχουν στον ίδιο χαρακτήρα, πώς οι όποιες «ατέλειες» συγκροτούν τη δική του προσωπική μυθολογία. Δεν γράφουμε για να καταδικάσουμε κάποιον, αλλά για να τον κατανοήσουμε, να φωτίσουμε την άβυσσο των συναισθημάτων του.

• **Ποια ήταν η κυριότερη πρόκληση απέναντι στην οποία σας έβαζε αυτός ο χαρακτήρας;**

Ουσιαστικά, ο ήρωάς μου δεν έχει καμιά ιδεολογία. Δεν τον απασχολεί η πολιτική με τη στενή έννοια του όρου και, παρότι βρίσκεται με τους νικητές, εξακολουθεί να πεινά, να φοβάται, να νιώθει εκτεθειμένος στις συγκρούσεις, γιατί συνειδητοποιεί το βάρος της ιδιαιτερότητάς του. Η προσκόλλησή του στο παρακράτος του εξασφαλίζει την

MARIA BANOUTA

αωνυμία, την ατιμωρησία και την υψηλή προστασία, όχι τόσο πολιτικά όσο ερωτικά. Γι' αυτόν η «ρετινιά» του ομοφυλόφιλου είναι χειρότερη και από τη ρετινιά του ακροδεξιού ή του χαφιέ. Η μεγάλη πρόκληση ωστόσο για έναν μυθιστοριογράφο είναι ακριβώς να αναδείξει τέτοιους ακραίους χαρακτήρες, να τους δει να κινούνται μέσα στην ιστορία ως απλοί πολίτες, να γίνονται σύζυγοι, πατεράδες, υπάλληλοι. Μπορεί π.χ. ένας τέτοιος τύπος να γίνει αργότερα καλός πατέρας; Η αλπιφάνεια της ψυχολογίας του είναι το μεγάλο στοίχημα. Αναλογιστείτε τη Φραγκογιαννού του Παπαδιαμάντη ή τον Ρασκόλνικωφ του Ντοστογιέφσκι. Όταν διαβάζουμε τις πράξεις τους δεν μας ενδιαφέρει η αναπαράσταση των αποτρόπαιων φονικών, μα η ψυχολογία τους, ο τρόπος που σκέφτονται. Μέσα μας, κάπου συμμεριζώμαστε το προσωπικό τους τραύμα, αλλά για τη Δικαιοσύνη είναι φυσικά ένοχοι. Αυτό νομίζω συμβαίνει και με τον ήρωά μου. Όπως μου λένε πολλοί αναγνώστες, στο τέλος τον βρίσκουν συμπάθη, αν και πολιτικά τον απεχθάνονται.

• **Από ένα σημείο και πέρα, όμως, αυτός ο τόσο ερεθιστικός ήρωας σαν να περνάει στο περιθώριο. Ο γιος του αποδέχεται χωρίς ιδιαίτερο σοκ την ομολογία του και το μυθιστόρημα ακολουθεί ευρύτερες ατραπούς. Γιατί;**

Στο μυθιστόρημα ο κάθε χαρακτήρας πλάθεται και εξελίσσεται μαζί με την πλοκή, δεν είναι από την αρχή δεδομένος. Έτσι και ο γιος του κεντρικού ήρωα, όταν πρωτοακούει τις αποκαλύψεις του πατέρα του βρίσκεται σε κατάσταση σοκ, μετά

απωθεί το οικογενειακό τραύμα, ύστερα το σωματοποιεί (στη σκηνή όσο ερωτικά. Γι' αυτόν η «ρετινιά» του ομοφυλόφιλου είναι χειρότερη και από τη ρετινιά του ακροδεξιού ή του χαφιέ. Η μεγάλη πρόκληση ωστόσο για έναν μυθιστοριογράφο είναι ακριβώς να αναδείξει τέτοιους ακραίους χαρακτήρες, να τους δει να κινούνται μέσα στην ιστορία ως απλοί πολίτες, να γίνονται σύζυγοι, πατεράδες, υπάλληλοι. Μπορεί π.χ. ένας τέτοιος τύπος να γίνει αργότερα καλός πατέρας; Η αλπιφάνεια της ψυχολογίας του είναι το μεγάλο στοίχημα. Αναλογιστείτε τη Φραγκογιαννού του Παπαδιαμάντη ή τον Ρασκόλνικωφ του Ντοστογιέφσκι. Όταν διαβάζουμε τις πράξεις τους δεν μας ενδιαφέρει η αναπαράσταση των αποτρόπαιων φονικών, μα η ψυχολογία τους, ο τρόπος που σκέφτονται. Μέσα μας, κάπου συμμεριζώμαστε το προσωπικό τους τραύμα, αλλά για τη Δικαιοσύνη είναι φυσικά ένοχοι. Αυτό νομίζω συμβαίνει και με τον ήρωά μου. Όπως μου λένε πολλοί αναγνώστες, στο τέλος τον βρίσκουν συμπάθη, αν και πολιτικά τον απεχθάνονται.

• **Στον ομοφυλόφιλο πατέρα και τον γιο του προστίθεται κι ένας τρίτος αφηγητής, φίλος του γιου. Τρεις φωνές μαζί, τρεις αφηγητές μαζί. Ίσως να κάνουν και λίγο πιο απαιτητική την ανάγνωση. Τι επιδιώκατε;**

Η μία και μοναδική γραμμική αφήγηση πιστευώ πως είναι εδώ και καιρό «άσφαιρη». Η καθημερινότητά μας έχει γίνει απίστευτα περίπλοκη, ενώ από το παρελθόν έχουμε πια έναν καταγίγισμο ιστορικών τεκμηρίων, που οι συγγραφείς του 19ου αιώνα ούτε που θα φανταζόνταν. Συχνά αισθάνομαι πως στη χώρα μας δεν αξιοποιούμε το «οπλοστάσιό» που μας έχει κληροδοτήσει ο μοντερνισμός. Οι τρεις αφηγήσεις στο βιβλίο, που εδράζονται σε τρεις διαφορετικές τεχνικές, μπορεί στην αρχή να ξενίζουν, όμως ο αναγνώστης δεν μεπρδύεται, το αντίθετο θα έλεγα, τον βοηθούν να μπει καλύτερα στην ψυχολογία τους. Ένας κριτικός έγραψε πως οι τρεις αφηγήσεις λειτουργούν ως καθρέφτες, ο ένας ήρωας καθρεφτίζεται στα λόγια του άλλου. Μπορείτε να το δείτε κι έτσι.

• **Τίτλος ωραιότατος, τραβηκτικός, αλλά και λίγο... μανίκι. Θέλετε**

το ολοκληρώσω. Ο τίτλος περισσότερο υπονοεί αυτό που ο συγγραφέας Θωμάς Κοροβίνης μιλώντας για το βιβλίο ονόμασε «αντρική ορφάνια», δηλαδή, την έλλειψη αντρικού προτύπου, τις χαμένες ποιότητες της πατρικής εξουσίας. Στους ήρωές μου λείπει ότι εκπορεύεται από έναν πατέρα: ασφάλεια, υπευθυνότητα, καθοδήγηση.

• **Η Ιστορία και η πάλη «πρωταγωνιστεί» σε ένα μυθιστόρημά σας. Κι όμως γίνεται λογοτεχνία και χωρίς αυτήν, δεν γίνεται;**

Δεν υπάρχει μυθιστόρημα χωρίς ένα συγκεκριμένο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο. Το συναντάμε ακόμη και στα αστυνομικά και στα αμιγώς ερωτικά. Για παράδειγμα, «Ο εραστής της Λαϊδη Τσάτερλι» κρύβει στις σελίδες του μια σφοδρή ταξική σύγκρουση. Ο Ισεργουντ ξεκινά να γράφει στο Βερολίνο του 1930 μια ερωτική νουβέλα και παράλληλα περιγράφει την άνοδο των ναζιστών στην εξουσία. Τελευταία γελώ πολύ με το βιβλίο του Τζόνθαν Κόου «Ο κύριος Γουάιλντερ κι εγώ». Προσπαθεί να στριμώξει - τόσο άτασλα είναι η αλήθεια - μέσα στις σελίδες μιας σινεφίλ ανάμνησης το Ολοκαύτωμα! Γιατί άραγε; Ίσως γιατί αισθάνεται την ανάγκη να καταφύγει στη «μεγάλη εικόνα» που οπμάδεψε τον Γουάιλντερ, χωρίς την οποία ο κείμενό του θα ήταν σαν κινηματογραφικό ρεπορτάζ.

• **Η πανδημία πώς σας επηρέασε; Νιώθετε ότι ίσως κάτι από αυτήν θα εμφανιστεί σε ένα μελλοντικό βιβλίο σας;**

Η καταστροφική πανδημία, όπως και η οικονομική κρίση που μας ταλανίζει είναι τεράστιες παγίδες για τους μυθιστοριογράφους. Το κунήγ της επικαιρότητας ουσιαστικά οδηγεί σε δημοσιογραφικά κείμενα με ελάχιστες καλλιτεχνικές ιδιότητες. Δείτε για παράδειγμα τα μυθιστορήματα που γράφτηκαν για το Βρεξίτ, μας δίνουν μια επιφανειακή εικόνα, σχεδόν καρτουνοίστικη. Ή τα «δικά» μας για την κρίση, τα περισσότερα μελοδραματικά, μανιχαϊστικά, με έναν εισαγγελικό λόγο. Η μεγάλη χρονική απόσταση από ένα γεγονός σε βοηθά να επιβληθεί αισθητικά στο υλικό σου, να διασώσεις αποχρώσεις, να αναδείξεις τον στοχασμό, αποφεύγοντας το πολιτικό κέρυγμα.

• **Ο αναγνωρισμένος συγγραφέας με το νέο του μυθιστόρημα «Άντρες χωρίς άντρες» βάζει σε αντιπαράθεση έναν παρακρατικό με κρυφή ομοφυλοφιλική ταυτότητα και τον γιο του. Σε ένα ταξίδι προς - πίσω στην Ιστορία, από τον Εμφύλιο μέχρι σήμερα. Γεμάτο φόβους και δύσκολες αναζητήσεις, χωρίς βεβαιότητες και απαντήσεις**

κάτι να μας πείτε για το τι είναι ο «άντρας»; Για τη σχέση πατεράδων και γιων; Έχετε κι εσείς έναν γιο, και γίαιε αυτό ρόλο στο βιβλίο σας;

Το βιβλίο αυτό ξεκίνησα να το γράφω το 2006, αλλά το παράτησα γιατί μου έλειπε η διπλή οπτική, δηλαδή όχι μόνο πώς βλέπεις και καταγράφεις την πραγματικότητα ως γιος, αλλά και ως πατέρας. Όταν απέκτησα αυτή τη διπλή θέαση μπόρεσα να το ξαναπιάσω και να